

Andrzej Źaki

Tyniec, pow. Kraków. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 4, 214-215

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TYNIEC, pow. Kraków

Komisja Archeologiczna Oddziału
PAN w Krakowie

Stanowisko 1

Badania prowadził doc. dr Andrzej Żaki. Finansowała Komisja Archeologiczna PAN. Sezon wykopaliskowy pierwszy. Osada otwarta, wczesne średniowiecze. Osada (i grób) z okresu lateńskiego i wpływów rzymskich.

W wyniku systematycznych badań powierzchniowych, prowadzonych od paru lat na prawym brzegu Wisły pomiędzy doliną Wilgi i Skawinki (fragment badań mikroregionalnych), odkryto w Tyńcu — poza wzgórzem klasztornym — ślady czterech osad, istniejących przypuszczalnie w różnych fazach wczesnego średniowiecza.

Wycinek terenu najstarszej osady, leżącej na południe od lesistego pasma Wielogór (stanowisko 1, na Wąwozie, pole St. Janika i sąs.), poddany został wstępnym pracom wykopaliskowym. Na przestrzeni 1,1 ara ujawniono 3 nieckowate jamy kulturowe z licznymi zabytkami ruchomymi. Znaleziono fragmenty ceramiki ręcznie lepionej (w tym prażnice i formy zbliżone do typu praskiego), a także obtaczanej, niekiedy bogato ornamentowanej, pozbawionej znaków garncarskich, sporadycznie noszącej odciski osi koła. Spory był wśród nich odsetek okazów z serii tzw. ceramiki białej. Inne zabytki reprezentowały. sprzączka i dwa noże żelazne, których technologia zbliża się do cech wyrobów wiślańskich z w. VII—IX (bad. J. Piaskowskiego), grudy żużla żelaznego, przeszliki gliniane, ryłce, i szydła kościane, półfabrykat rogowy, fragmenty kamieni żarnowych i osełek.

Chronologię osady odnosić można roboczo do I fazy wczesnego średniowiecza w Małopolsce (500—800) lub najdalej do początków fazy II (700—950). Prace wykopaliskowe będą kontynuowane.

W toku prac wykopaliskowych na śladach wczesnośredniowiecznej osady na Wąwozie (stanowisko 1) odkryto sporo zabytków z okresu lateńskiego i wpływów rzymskich. Poza fragmentami ceramicznymi przypominającymi formy późnołużyckie (podkładki „talerze”) znaleziono skorupy typowych naczyń kultury celtyckiej (m. in. flaszki i ceramiki malowanej) oraz ułamki okazów zbliżonych do zabytków kultury przeworskiej z elementami puchowskimi i ceramiki siwej toczonej na kole. Natrafiono też na przeszliki gliniane, noże żelazne i drobne wyroby krzemienne, które — wespół z paroma uławkami mało charakterystycznej ceramiki — mogą sygnalizować istnienie komponenty neolitycznej.

Na szczególną uwagę zasługuje owalny nasyp kamienny o średnicy dłuższej powyżej 5 metrów, odsłonięty tuż pod warstwą orną. Ze względu na trudne warunki atmosferyczne pod koniec sezonu badawczego ten

unikatowy, przypuszczalnie nekropoliczny obiekt z okresu lateńskiego lub rzymskiego (?) nie został w pełni wyeksplorowany.

Badania zostaną wznowione z wiosną roku 1971.

WARSZAWA-Łazienki

patrz średniowiecze

WĘGIELSZTYN,
pow. Węgorzewo

Katedra Archeologii Pradziejowej
i Wczesnośredniowiecznej Uniwersy-
tetu Warszawskiego

Badaniami kierował dr Jerzy Okulicz. Finansowała Komisja Słowianoznawcza Komitetu Nauki i Techniki PAN. Pierwszy sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

W ramach akcji sondowania grodzisk na terenie województwa olsztyńskiego przeprowadzono prace wykopaliskowe na grodzisku pruskim w Węgielsztynie, pwo. Węgorzewo. Wykop o wymiarach 2 x 6 m założono w południowej partii majdanu z częściowym uwzględnieniem wału. W części północnej wykopu, a więc od strony wnętrza grodziska odsłonięto grubą (ca 1 m) warstwę kulturową ciemnobrunatnej barwy, zawierającą liczne, drobne fragmenty ceramiki, grudki polepy, węglę drzewne i kości zwierzęce. Na spągu tej warstwy, na głębokości ca 90 — 105 cm odsłonięto poziom bruku kamiennego, ułożonego na glinie calowej. Materiał ceramiczny pochodzący z warstwy ma charakter niejednolity co świadczy o jej przemieszaniu. Występuje tu bowiem zarówno ceramika wczesno-żelazna jak i prawdopodobnie z okresu wpływów rzymskich oraz z wczesnej fazy okresu wczesnego średniowiecza. Najpóźniejsza ceramika, toczona i obtaczana, zresztą bardzo nieliczna, zalegała jedynie na samym dnie opisanej warstwy, tzn. na poziomie bruku kamiennego.

Uchwycony fragment wału daje pewne wyobrażenie o jego budowie. Przede wszystkim obserwuje się jego dwufazowość. Faza pierwsza to umocnienia drewniane, po których zachowała się ca 20-centymetrowa warstwa spalenizny z wyraźnie czytelnymi, podłużnymi bierwionami. Poziom ten zalegał na stopie wału, na głębokości 110—130 cm od jego obecnej wysokości. Z warstwy spalenizny pochodzi kilka zaledwie fragmentów ceramiki ręcznie lepionej o wczesnym charakterze. Ponad nią zalegał nasyp glinianoziemny o niejednolitej barwie i budowie, z ceramiką również przemieszaną z tym, że skorupy obtaczane zalegały raczej w górnych partiach wału. Wierzchni poziom wału tworzyła czerwona warstwa silnie przepalanej polepy, która uległa obsunięciu i spoczywa